

**Profesionālās pilnveides seminārs
«Kvalitatīvi darba aizsardzības iepirkumi»**

Kvalitatīvi darba aizsardzības iepirkumi

Mērķis

- Informēt nodarbinātos, kuri organizē dažāda veida iepirkumus un slēdz līgumus ar piegādātājiem par svarīgākajām darba aizsardzības prasībām
- Pievērst uzmanību praksē biežāk pieļautajām kļūdām

Iepirkumu veidi, kas saistīti ar darba aizsardzību*

- darba aizsardzības pakalpojumu nodrošināšana (*t.sk. darba aizsardzības sistēmas izveidošana, darba vides iekšējās uzraudzības veikšana, darba vides riska novērtēšana*)
- darba vides laboratorisko mērījumu veikšana
- obligāto veselības pārbaužu veikšana
- individuālo aizsardzības līdzekļu nodrošināšana
- darba aprīkojuma iegāde
- ķīmisko vielu iegāde
- drošības zīmju iegāde

* *apskatīti praksē biežāk sastopamie iepirkumu veidi*

Darba aizsardzības pakalpojumu nodrošināšana

- Praksē tiek saprasts - darba aizsardzības sistēmas izveidošana, darba vides iekšējā uzraudzība, darba vides riska novērtēšana
- Praksē iepirkumos darba aizsardzības pakalpojumi bieži tiek kombinēti arī ar ugunsdrošības, civilās aizsardzības, elektrodrošības pakalpojumiem
- Galvenais uzdevums – saprast, vai uzņēmumā jau ir izveidota normatīvajiem aktiem atbilstoša darba aizsardzības sistēma un, ja ir izveidota, vai tā darbojas

Darba aizsardzības pakalpojumu nodrošināšana

Ja darba aizsardzības sistēma uzņēmumā **nav izveidota**, ir iespēja:

- izraudzīties piemērotu nodarbināto no sava uzņēmuma darbinieku vidus, nodrošinot tam atbilstošu apmācību
- izvēlēties ārējo pakalpojumu, noslēdzot līgumu ar darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju
- abus variantus apvienot – uzņēmumā var darboties gan savs darba aizsardzības speciālists, gan vienlaicīgi tiek noslēgts līgums ar ārējo pakalpojumu sniedzēju par atsevišķu uzdevumu izpildi

Darba aizsardzības pakalpojumu nodrošināšana

- Iepērkot ārējo pakalpojumu darba aizsardzības jomā, ir svarīgi atcerēties, ka Latvijā **pakalpojumus darba aizsardzībā** drīkst sniegt **TIKAI** kompetenti speciālisti vai kompetentas institūcijas
- Pirms sarunām ar šiem speciālistiem vai uzņēmumiem par darba aizsardzības pakalpojumu līguma slēgšanu ir jānoskaidro, vai tie vispār ir tiesīgi sniegt darba aizsardzības pakalpojumus

Darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēji

- **Kompetentais speciālists** - persona, kas ir ieguvusi 2. līmeņa profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzībā un reizi 5 gados veic sertifikāciju, ir apdrošinājusi savu profesionālo civiltiesisko atbildību ne mazāk kā par 10 000 latu apmērā
- **Kompetentā institūcija** ir uzņēmums, kuram ir piešķirts kompetentās institūcijas statuss un tas ir apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību ne mazāk kā par 20 000 latu uz visu savas darbības laiku
- Kompetento speciālistu un kompetento institūciju saraksti ir pieejami Labklājības ministrijas mājas lapā (<http://www.lm.gov.lv/text/399>)

Ierobežojumi, izvēloties pakalpojumu sniedzēju

Obligāti jāpiesaista kompetentā institūcija, ja

- uzņēmums darbojas bīstamajā nozarē, kas minēta 08.02.2005. MK noteikumu Nr. 99 “Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetento institūciju” 1.pielikumā

un

- nodarbina vairāk nekā 5 nodarbinātos

Darba aizsardzības organizatoriskā struktūra, ja uzņēmumā ir 6 līdz 10 nodarbināto un komercdarbības veids atbilst MK noteikumu Nr.99 1.pielikumam

Darba devējs **var neiesaistīt KI**, ja ir izpildītas šādas prasības:

- ✓ uzņēmumā ir izveidota un darbojas **DA sistēma**
- ✓ DVIU un risku novērtēšanu uzņēmumā veic **darba aizsardzības speciālists**, kura zināšanas atbilst vienai no šādām prasībām:

1) ieguvis profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzībā;

2) ieguvis augstāko izglītību dabaszinātnēs, inženierzinātnēs, veselības aizsardzības jomā vai tiesību zinātnēs un viņam ir vismaz 5 piecu gadu darba pieredze attiecīgajā profesijā vai darba aizsardzībā, kā arī viņš ir apguvis darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmu 160 stundu apjomā vai tās apguve uzsākta līdz 2013.gada 30.jūnijam;

3) apguvis darba aizsardzības **pamatlīmeņa zināšanu** izglītības programmu un **specializēto zināšanu** izglītības programmu darba aizsardzības jomā saistībā ar attiecīgo komercdarbības veidu **(stājas spēkā 01.07.2013.)**

**Darba aizsardzības organizatoriskā struktūra, ja
uzņēmumā ir 11 vai vairāk nodarbināto un
komercdarbības veids atbilst
MK noteikumu Nr.99 1.pielikumam**

Darba devējs **var neiesaistīt KI**, ja ir izpildītas
šādas prasības:

- ✓ uzņēmumā ir **izveidota un darbojas DA sistēma**
- ✓ DVIU un risku novērtēšanu uzņēmumā veic **darba aizsardzības speciālists**, kurš ieguvis **augstāko izglītību** darba aizsardzībā

Zināšanas darba aizsardzības jomā no 2013.gada 1.jūlija

*18.12.2012. MK noteikumi Nr.883
"Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada
10.augusta noteikumos Nr.749
"Apmācības kārtība darba aizsardzības
jautājumos",
stājas spēkā 01.07.2013.*

Pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzības jomā no 2013.gada 1.jūlija

✓ var iegūt personas, kurām ir vismaz pamatizglītība, apgūstot pēc IZM apstiprinātā parauga izstrādāto profesionālās pilnveides izglītības programmu, kuru īsteno akreditētas izglītības iestādes

**60 stundu apjomā,
no kurām 40 stundas - teorija,
20 stundas -prakse**

Specializētās zināšanas darba aizsardzības jomā no 2013.gada 1.jūlija

- ✓ papildus šo noteikumu pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmai, var iegūt **specializētās zināšanas darba aizsardzības jomā** saistībā ar komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju
- ✓ apgūstot pēc IZM apstiprinātā parauga izstrādāto profesionālās pilnveides izglītības programmu, kuru īsteno akreditētas izglītības iestādes
40 stundu apjomā
un kura saistīta ar attiecīgo komercdarbības veidu

Kompetentās institūcijas pienākumi *

- novērtē darba vides risku uzņēmumā
- nosaka uzņēmuma atbilstību darba aizsardzības normatīvo aktu, kā arī ar darba aizsardzību saistīto normatīvo aktu prasībām (piemēram, ugunsdrošības, ķīmisko vielu un to maisījumu drošības, bīstamo iekārtu drošības jomā)
- izstrādā darba aizsardzības pasākumu plānu, lai novērstu atklātos darba vides riskus vai samazinātu tos līdz pieļaujamam līmenim, kā arī nodrošina uzņēmuma atbilstību darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām

* 08.02.2005. MK noteikumu Nr. 99 “Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetento institūciju”

Kompetentās institūcijas pienākumi







Ar dažādu **sarakstu** un dokumentu izstrādi jāsaprot:

- darba veidu (profesiju) saraksts, kuru veselības stāvokli ietekmē vai var ietekmēt veselībai kaitīgie darba vides faktori (DAL 7.pants);
- darba veidu (profesiju) saraksts, kuriem darbā ir īpaši apstākļi (DAL 7.pants);
- darba veidu (profesiju) saraksts, kuriem darbs saistīts ar īpašu risku (DAL 7.pants);
- darba veidu (profesiju) saraksts, kuros veicama vakcinācija (MK330_2000 31.punkts)
- darba veidu saraksts, kuros nepieciešami aizsardzības līdzekļi (MK372_2002 14.punkts)
- nodarbināto saraksts, kuriem ir saskare ar kancerogēniem (MK803_2008 20.punkts)
- nodarbināto saraksts, kuriem iespējama saskarsme ar bioloģiskiem aģentiem (MK189_2002 17.punkts)

u.c.

Normatīvi nosaka, ka, ja tas ir iespējams, sarakstus var arī apvienot.

DA PASĀKUMU PLĀNA PARAUGS

□	GALDNIECĪBA□	□	□	□
3.34.□	DVR36□	Darbiniekus nodrošināt ar individuāliem aizsardzības līdzekļiem□	05.2012.□	saimniecības nodaļas vadītājs□
3.35.□	DTN9□	Apzīmēt ugunsdzēsības aparātu atrašanās vietas ar drošības zīmi  - ugunsdzēsības aparāts□	05.2012.□	saimniecības nodaļas vadītājs□
3.36.□	DTN9□	Pie iekārtām, kuras rada troksni virs 85 dB, izvietot drošības zīmi  - darbs austiņās□	05.2012.□	saimniecības nodaļas vadītājs□
3.37.□	DTN9□	Pie slīpmašīnas izvietot drošības zīmi  - darbs respiratorā□	05.2012.□	saimniecības nodaļas vadītājs□
3.38.□	DTN9□	Uz ieejas durvīm galdniecībā izvietot drošības zīmes:  - nepiederošiem ieeja aizliegts un  - aizliegta atklāta liesma.□	05.2012.□	saimniecības nodaļas vadītājs□
3.39.□	DTN9□	1. Apzīmēt aptiecināšanas vietu ar atbilstošu drošības zīmi  - pārsiešanas līdzekļi 2. Aptiecināšanas sarakstā norādīt medikamentu derīguma termiņus□	05.2012.□	saimniecības nodaļas vadītājs□
□	APKĀRTNE□	□	□	□
3.40.□	DVR37, DVR38□	Sētnieku, palīgstrādnieku nodrošināt ar individuāliem aizsardzības līdzekļiem saskaņā ar sarakstu□	turpmāk□	Saimniecības nodaļas vadītājs□
3.41.□	DVR40□	Organizēt motorzāģa/krūmgrieža lietotāja apmācību licencētā izglītības iestādē□	05.2012.□	darba aizsardzības speciālists□

KAITĪGO FAKTORU SARAKSTA PARAUGS

Nr. p.k.	Darba veids (profesija)	Veselībai kaitīgie darba vides faktori*	Obligāto veselības pārbaudes biežums (gados)
1.	Filiāles vadītāja	4.11. Darbs ar datoru	Veselības pārbaude reizi 3 gados.
		5.2. Paaugstināta atbildība	Veselības pārbaude reizi 3 gados.
2.	Lietvedis, Noliktavas pārzinis	4.11. Darbs ar datoru	Veselības pārbaude reizi 3 gados.
3.	Ēkas apsargs	5.1. Nakts darbs	Veselības pārbaude reizi 3 gados.
		5.3. Psihoemocionāla spriedze darbā	Veselības pārbaude reizi 3 gados.
	- ceļot klientus automašīnās	4.9.1. Smagumu pārvietošana ar rokām	Veselības pārbaude reizi 3 gados.
	- strādājot pie displejiem	4.11. Darbs pie displejiem	Veselības pārbaude reizi 3 gados.

ĪPAŠO APSTĀKĻU SARAKSTA PARAUGS

N. p.k.	Darbs veids (profesija)	Īpašie apstākļi*	Obligāto veselības pārbaudes biežums (gados)
1.	Elektriķis	6. Darbi ekspluatācijā esošās elektroietaisēs ar spriegumu 50 V un lielāku	Reizi 3 vai 5 gados

VAKCINĀCIJU SARAKSTA PARAUGS

Nr. p.k.	Darba veids (profesija)	Vakcinācijas nosaukums	Veicamo darbu vispārīgs raksturojums	Veicamo pārbaužu biežums (gados)
	SOCIĀLĀ IESTĀDE			
1.	Sociālās aprūpes nodaļas vadītāja, Veselības aprūpes sektora vadītāja, Sociālās aprūpes sektora vadītāja, Vecākā medicīnas māsa, Psihiatrijas māsa, medicīnas māsa, Dezinfektors, Aprūpētājs, Sociālais aprūpētājs, Sociālais rehabilitētājs, Veļas mazgātāja, Veļas pārzinis, Friziere, Bibliotekāre, Saimniecības nodaļas vadītājs, Apsargs, Elektrīķis, Santehniķis, Galdnieks, Autovadītājs, Apkopēja	B-hepatīts ¹	Pret B-hepatītu obligāti vakcinējami darbinieki, kuri regulāri (vismaz reizi mēnesī), pildot darba pienākumus, nonāk tiešā saskarē ar pacientiem vai cilvēku bioloģiskajiem materiāliem	<i>Sākotnēji:</i> -stājoties darbā <i>Atkārtoti:</i> pēc 10 gadiem
	SAIMNIECĪBAS NODAĻA			
2.	Sētnieks	Ērču encefalīts ¹	Pret ērču encefalītu obligāti vakcinējamas personas, kuras tiešā saskarē ar ērču encefalīta pārnēsātājiem nonāk, pildot darba pienākumus.	<i>Sākotnēji:</i> -stājoties darbā <i>Atkārtoti:</i> - pēc 1 mēneša; pēc 6 mēnešiem; ik pēc 3 gadiem
		Stingumkrampji	Zemes darbi	<i>Sākotnēji:</i> -stājoties darbā <i>Atkārtoti:</i> pēc 10 gadiem

INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU SARAKSTA PARAUGS

N. p.k.	Darba veidi (profesijas)	Aizsardzības līdzekļu izvēle	Individuālo aizsardzības līdzekļu izvēle (IAL) ¹									
			Galvas IAL	Dzirdes IAL	Sejas un acu IAL	Elpošanas IAL	Roceks IAL	Kāju un pēdu IAL	Ādas IAL	Vēdera un citu daļu IAL	IAL pret kritieniem	Aizsargapģērbi pret kaitīgajiem faktoriem
12.	Santehniķis	Darba apģērbs-ziemai	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	darba cimdi	apavi ar papildus aizsardzību purngaliem	zieme	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.1.	-strādājot ar rokas elektroinstrumentiem	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	austiņas vai ausu aizbāžņi	aizsargbrilles	respirators	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.2.	-darbs ar metālapstrādes iekārtām	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	aizsargbrilles	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.3.	-avāriju likvidēšana	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	gumijas cimdi līdz elkoņiem	gumijas zābaki	<input type="checkbox"/>	gumjots apmetnis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.4.	-darbs ar silikonu/ hermētiķiem	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	gumijas cimdi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.5.	-darba vietu uzkopšana	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	darba cimdi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Kvalitatīva pakalpojuma sniedzēja izvēle

Pārliecināties par to, vai iespējamais sadarbības partneris nav administratīvi sodīts par nekvalitatīvu vai normatīvajiem aktiem neatbilstošu darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu, var Valsts darba inspekcijas mājas lapā (sadaļā: <http://www.vdi.gov.lv/lv/darba-aizsardziba/darba-aizsardzibas-pakalpojumi/>)

Darbs parasti tiek veikts viena mēneša līdz trīs mēnešu laikā

Rekomendējamā informācija par kompetento speciālistu

- diploms par 2. līmeņa profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzībā, kam nav beidzies 5 gadu termiņš, vai derīgs kompetentā speciālista sertifikāts
- derīga civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polise ne mazāk kā 10 000 latu vērtībā

Rekomendējamā informācija par kompetento institūciju

- konkrēto speciālistu – gan darba aizsardzības speciālistu, gan arodslimību un arodveselības ārstu, kuri veiks darbu – kvalifikācijas dokumenti
- derīga civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polise ne mazāk kā 20 000 latu vērtībā
- dokumenti, kas apliecina testēšanas laboratoriju piesaistīšanu

Būtiski jautājumi, izvēloties pakalpojumu sniedzēju

- Pieredze attiecīgajā nozarē
- Personāla kvalifikācija
- Resursi atbilstoši veicamajam darba apjomam (t.sk. laboratoriju piesaiste)
- Individuāla pieeja klientiem vai tipveida pakalpojuma sniegšana

Svarīgi!

- Precīzi norādīt iepērkamo darba aizsardzības pakalpojumu ar salīdzināmām pozīcijām (t. sk. transporta izdevumus, testēšanas laboratoriju izcenojumus, apsekojumu periodiskumu u. tml.)!
- Pieprasīt uzrādīt darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēja kompetenci apliecinošus dokumentus!

Darba vides laboratoriskie mērījumi

- Neatņemama darba vides iekšējās uzraudzības (darba vides riska novērtējuma) sastāvdaļa
- Sniedz objektīvu informāciju par esošo situāciju darba vietās
- Precīzāk var plānot veicamos darba aizsardzības pasākumus, noteikt to prioritāti (atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekļu izvēle, obligāto veselības pārbaužu periodiskums u.c.)

Kvalitatīva pakalpojuma sniedzēja izvēle

- Lai iegūtu ticamus mērījumu rezultātus, svarīgi, lai visus darba vides laboratoriskos mērījumus veiktu tikai akreditētas testēšanas laboratorijas (Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja akreditēto laboratoriju saraksts un akreditācijas sfēras atrodamas biroja mājas lapā www.latak.lv)
- Rekomendējams mērījumu veikšanai izvēlēties tās laboratorijas, kuras strādā ar akreditētām metodēm tieši tiem riska faktoriem, kurus nepieciešams mērīt konkrētajā uzņēmumā

Jāatceras, ka

- laboratorijas speciālisti neveic darba vides riska novērtējumu darba vietās, bet izdara tikai pasūtītāja pieprasītos mērījumus konkrēti noteiktās darba vietās, piemēram, izmēra trokšņa līmeni konkrētam nodarbinātajam viņa darba vietā
- persona, kas identificē riskus, izvērtē procesus un nosaka nepieciešamos mērījumus darba vietās, ir darba vides riska novērtētājs – darba aizsardzības speciālists, kompetentais speciālists vai kompetentā institūcija
- veicot iepirkumu par darba vides riska faktoru mērījumiem, jānovērtē, vai darba aizsardzības pasākumus ir paredzēts veikt loģiskā secībā, jo vispirms ir jāidentificē darba vides riska faktori un tikai tad jāpasūta mērījumi

Indikatīvie mērījumi

- Praksē bieži notiek tā, ka tiek veikti dažādi indikatīvie mērījumi - mērījumi aptuvena riska faktoru līmeņa noteikšanai.
- Gadījumā, ja mērījumi tiek veikti ar nepārbaudītām vai nepietiekami precīzām mērīšanas iekārtām un ja būs strīds par to, cik bieži jāveic obligātās veselības pārbaudes, indikatīvie mērījumi juridiski nederēs kā pierādīšanas līdzeklis

Svarīgi!

- Precīzi izvērtēt risku un norādīt veicamos darba vides mērījumus (veidu, skaitu, vietas u. tml.)!
- Pirms mērījumu pasūtīšanas pieprasīt informāciju no testēšanas laboratorijas, vai izmantotās testēšanas metodes ir akreditētas un izmantotie mērīšanas līdzekļi – pārbaudīti un kalibrēti!

Obligātās veselības pārbaudes

- Viena no darba vides iekšējās uzraudzības procesa sastāvdaļām un svarīgs darba aizsardzības pasākums
- Kvalitatīvi veiktas obligātās veselības pārbaudes (OVP) ir nepieciešamas, gan lai pirms darba uzsākšanās pārlicinātos, ka nodarbinātais spēs veikt savu darbu, neapdraudot sevi un citus, gan lai savlaicīgi konstatētu izmaiņas nodarbinātā veselības stāvoklī
- Speciālistiem, kas ir saistīti ar iepirkumiem, svarīgi zināt normatīvo aktu prasības, kas regulē OVP veikšanas kārtību, lai uzraudzītu saņemamā pakalpojuma kvalitāti un izmaksas

OVP pakļautie nodarbinātie

Atbilstoši MK noteikumu Nr. 219 “Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” (pieņemti 10.03.2009.) prasībām obligātās veselības pārbaudes ir jāveic divām nodarbināto grupām:

- personām, kuru veselības stāvokli ietekmē vai var ietekmēt veselībai **kaitīgie darba vides faktori** (piemēram, troksnis, vibrācija, putekļi, darbs ar datoru u.c.)
- personām, kuras ir nodarbinātas vai tiks nodarbinātas **darbā īpašos apstākļos** (kas ir, piemēram, darbs augstumā vai ar bīstamām iekārtām u.c.).

Derīgi OVP slēdzieni

- Izmeklējumu un ārstu speciālistu apskašu nepieciešamību, nosaka MK noteikumu Nr. 219 “Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” (pieņemti 10.03.2009.) 1. un 2. pielikums, bet lēmumu par nepieciešamajiem papildu izmeklējumiem un nosūtījumiem pie citiem speciālistiem pieņem **arodveselības un arodslimību ārsts**
- Slēdzienu par nodarbinātā veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam dod **arodveselības un arodslimību ārsts**
- **Problēma** – joprojām OVP kartes paraksta ģimenes ārsti

Kvalitatīva OVP pakalpojuma saņemšanas nodrošināšana

- jāparedz, ka ārstniecības iestādēm ir jābūt reģistrētām noteiktajā kārtībā
- jebkuram ārstam, kurš piedalās OVP, ir jābūt atbilstoši sertificētam (piemēram, paredzot, ka līguma slēgšanas gadījumā jāiesniedz šos faktus apliecinošas kopijas)
- par arodslimību ārstu ir sertifikātu derīgumu ir iespējams pārliicināties Latvijas Arodslimību ārstu biedrības mājas lapā (www.ardodslimibas.lv).

Rekomendējamā praktiskā informācija par OVP veicēju

- klientu atsauksmes
- OVP norises vieta
- ārstniecības iestādes darba laiks
- izmeklējumu veikšanas iespējas (piemēram, vai plaušu rentgena izmeklējumus un asins paraugu ņemšanu iespējams veikt tajā pašā iestādē)
- OVP karšu saņemšanas kārtība no ārstniecības iestādes, kā tiks saņemti slēdzieni par veselības pārbaudi – atvesti vai izsūtīti pa pastu
- savstarpējā norēķinu kārtība, īpaši gadījumos, kad veikti papildu izmeklējumi vai ārstu speciālistu konsultācijas
- ģipšu uzmanību pievērst, plānojot izbraukuma OVP

Svarīgi!

Pārlicināties, vai:

- ārstniecības iestāde ir reģistrēta
- arodslimību un citu specialitāšu ārstiem ir derīgi sertifikāti
- izmantotās iekārtas ir reģistrētas un pārbaudītas (īpaši gadījumos, ja tiek veiktas t. s. “izbraukuma pārbaudes”)
- nepieciešamos izmeklējumus veiks akreditētas laboratorijas

Ķīmiskās vielas vai to maisījumi

- Darba procesos tiek izmantotas dažādas ķīmiskās vielas vai to maisījumi. *Piemēram, apkopēja telpu uzkopšanas procesā var lietot gan tualetes tīrīšanas un dezinfekcijas, gan mēbeļu pulēšanas, gan grīdas vaskošanas, gan specifiskus līdzekļus traipu likvidēšanai u. tml.*
- Pieaugot ķīmisko vielu patēriņam, pieaug risks, ko ķīmiskās vielas var izraisīt nodarbināto veselībai un videi, tādēļ ir svarīgi ķīmisko vielu ražošanu un lietošanu pārvaldīt ar pienācīgu atbildību
- Jebkura ķīmiskā viela vai to maisījums, lietojot to nepareizi vai palielinātā daudzumā, ir potenciāli bīstama nodarbināto veselībai

Normatīvais regulējums

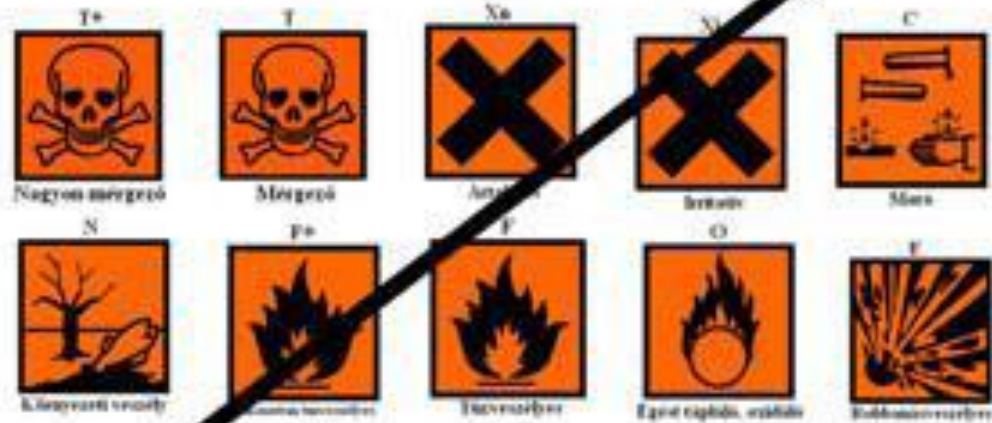
Eiropas direktīvā bāze

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 1907/2006 - REACH (ķīmisko vielu reģistrācija, novērtēšana, atļauju sistēma un ierobežojumi) (pieņemta 2006.gada 18.decembris)
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 1272/2008 – par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (CLP regula) (pieņemta 2008.gada 16.decembris)
- Komisijas regula (ES) Nr. 453/2010 – ar ko groza regulu 1907/2006.... (prasības DDL) (pieņemta 2010.gada 20.maijs)
- 15.05.2007. MK noteikumi Nr.325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās"

REACH regulas 31.pants

- REACH (EK) regula 1907/2006 (31.pants un II. pielikums) stājās spēkā 2007. gada 1. jūnijā. Kopš 2010.gada 1.decembra II. pielikums grozīts ar Komisijas regulu 453/2010
- REACH regulas 31. pants 5. apakšpunkts:
- **Drošības datu lapu** izsniedz tās attiecīgās(-o) dalībvalsts valodā, kurā vielu vai preparātu laiž tirgū, ja vien dalībvalsts neparedz neko citu

Jaunās bīstamības piktogrammas



Drošības datu lapu (DDL) piegāde

- Kas? - Persona, kas laiž ķīmisko vielu vai maisījumu tirgū
- Kam? - Profesionālam ķīmisko vielu vai maisījumu lietotājam
- Kad? - Ne vēlāk, kā piegādes brīdī.
Izmaiņu gadījumā: -visiem, kas saņēmuši DDL pēdējo 12 mēnešu laikā

1. VIELAS/MAISĪJUMA UN UZŅĒMĒJSABIEDRĪBAS/UZŅĒMUMA IDENTIFIKĀCIJA

1.1 Produkta identifikators

Produkta nosaukums : Acetone

Produkta numurs : 650501

Prečzīme : Sigma-Aldrich

Indeksa Nr. : 606-001-00-8

CAS Nr. : 67-64-1

1.2 Vielas vai maisījuma attiecīgi apzinātie lietošanas veidi un tādi, ko neiesaka izmantot

Apzināti lietošanas veidi : Laboratorijas ķīmikālijas

1.3 Informācija par drošības datu lapas piegādātāju

Uzņēmums : Sigma-Aldrich Chemie GmbH
Riedstrasse 2
D-89555 STEINHEIM

Tālrunis : +49 89-6513-1444

Fakss : +49 7329-97-2319

E-pasta adrese : eurtechserv@sial.com

1.4 Tālruņa numurs, kur zvanīt ārkārtas situācijās

Tālrunis ārkārtas
gadījumiem # : +49 7329-97-2323

Problēmas

- Nepieciešams konsultēties ar darba aizsardzības speciālistu un speciālistu, kas pārzina ražošanas tehnoloģisko procesu, lai iepirktās vielas vai maisījumi nodarbinātajiem lieki nenodarītu kaitējumu veselībai
- Ķīmisko vielu iepirkumus veic uzņēmumu noliktavu darbinieki vai saimniecības pārziņi, kuri reizēm nav informēti, ka ķīmiskajām vielām vai to maisījumiem ir jāpieprasa drošības datu lapas (turpmāk – DDL) latviešu valodā
- DDL un lai tajā ietvertā informācija nav aktualizēta un atjaunota – nav atsauces, ka DDL ir noformēta atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (REACH regula) prasībām

Problēmas

- No darba aizsardzības viedokļa ieteicams pievērst uzmanību vienas piegādājamās ķīmiskās vielas vienības apjomam (piemēram, vielas profesionālai lietošanai bieži tiek piegādātas 200 litru mucās)
- Jo lielāka apjoma vienībā tās tiek piegādātas, jo nodarbinātajam ir sarežģītāk tās droši lietot (jo smagāks un neērtāk pārvietojams iepakojums, jo bīstamāks ir pārļiešanas process – papildus jāpērk un jālieto individuālie aizsardzības līdzekļi, speciāli trauki, kuros pārliet vielu, jānodrošina to atbilstoša marķēšana u. tml.

Svarīgi!

- Pieprasīt no piegādātājiem drošības datu lapas latviešu valodā ar detalizētu un aktualizētu informāciju par sastāvu, bīstamību, drošības un veselības aizsardzības prasībām, rīcību ārkārtas situācijās u. tml.!
- Pieprasīt no piegādātājiem marķētu iepakojumu ar lietotājam uzskatāmu un ātri iegūstamu informāciju ar etiķetēm latviešu valodā!

Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL)

- Viens no biežākajiem iepirkumu veidiem - individuālo aizsardzības līdzekļu, darba apģērba un darba apavu iepirkumi
- IAL iepirkšanas process ir neatņemama uzņēmuma darba aizsardzības sistēmas sastāvdaļa un tiešā veidā saistīta ar nodarbināto drošību un veselību
- Svarīgi pārzināt dažādos IAL, kuri lietojami aizsardzībai pret konkrētiem riska faktoriem darba vidē vai konkrētu ķermeņa daļu aizsardzībai, kā arī to izvēles principus

MK noteikumi Nr. 372 “Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”

- darba vides riska faktoriem un to koncentrācijai atbilstoša IAL izvēle
- konkrētam nodarbinātajam un darba videi piemērotākā un ērtākā IAL iegāde
- nodarbināto apmācīšana un motivēšana attiecīgā IAL lietošanā (izskaidrojot IAL lietošanas nepieciešamību, pareizu to lietošanu un iespējamās sekas IAL nelietošanas gadījumā)
- nodarbināto apmācīšana IAL glabāšanā un kopšanā
- atbilstošu IAL glabāšanas apstākļu nodrošināšana
- periodiska IAL lietošanas kontrole un korektīvo pasākumu nodrošināšana


IAL kategorijas

- **I kategorija** - vienkāršas uzbūves IAL, kas aizsargā pret tādiem minimāli kaitīgiem vai minimāli bīstamiem faktoriem, kurus lietotājs pats spēj laikus novērtēt (*piemēram, cimdi darbam ar atšķaidītiem mazgāšanas līdzekļu šķīdumiem – ar vājas iedarbības tīrīšanas līdzekļiem, kuru iedarbība ir viegli novēršama*)
- **II kategorija** - pieder aizsardzības līdzekļi, kas neatbilst ne pirmajai, ne trešajai kategorijai (*piemēram, aizsargķivere*)
- **III kategorija** - pieder sarežģītas uzbūves IAL, kas aizsargā pret bīstamiem faktoriem, kurus lietotājs pats nespēj pietiekami ātri novērtēt un kuri apdraud cilvēka dzīvību vai negatīvi un neatgriezeniski ietekmē cilvēka veselību (*piemēram, filtrējošās respiratoru ierīces aizsardzībai pret cietu un šķidru daļiņu aerosoliem vai kairinošām, toksiskām vai radioaktīvām gāzēm*)

IAL pamatinformācija

- lietošanas pamācība (uzglabāšana, izmantošana, tīrīšana, apkope, apkalpošana un dezinfekcija)
- aizsardzības līdzekļa aizsardzības klasei atbilstošie riska līmeņi un lietošanas ierobežojumi
- aizsardzības līdzekļa novecošanās termiņš vai periods
- iepakojuma veids, transportējot aizsardzības līdzekli
- lietoto apzīmējumu un marķējumu nozīme
- tiesību akti, kuros noteiktās prasības ievērotas, projektējot un izgatavojot aizsardzības līdzekli
- tās institūcijas nosaukums, adrese un identifikācijas numurs, kura apstiprinājusi aizsardzības līdzekļa tipu



 Glads™ NRL Natural Rubber Latex

LARGE 8-9

POWDER-FREE

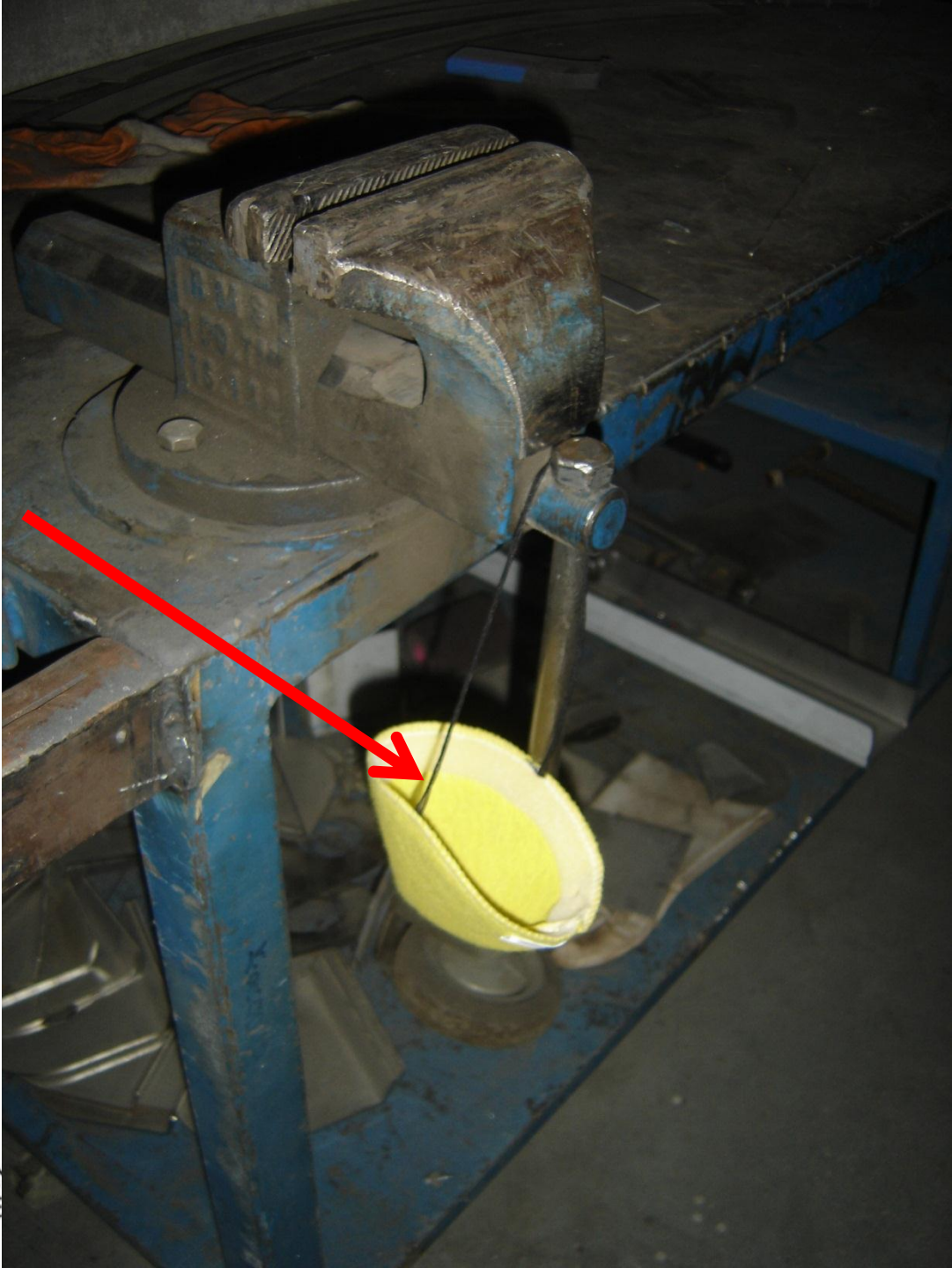


5,00



MÖLNLYCKE HEALTH CARE

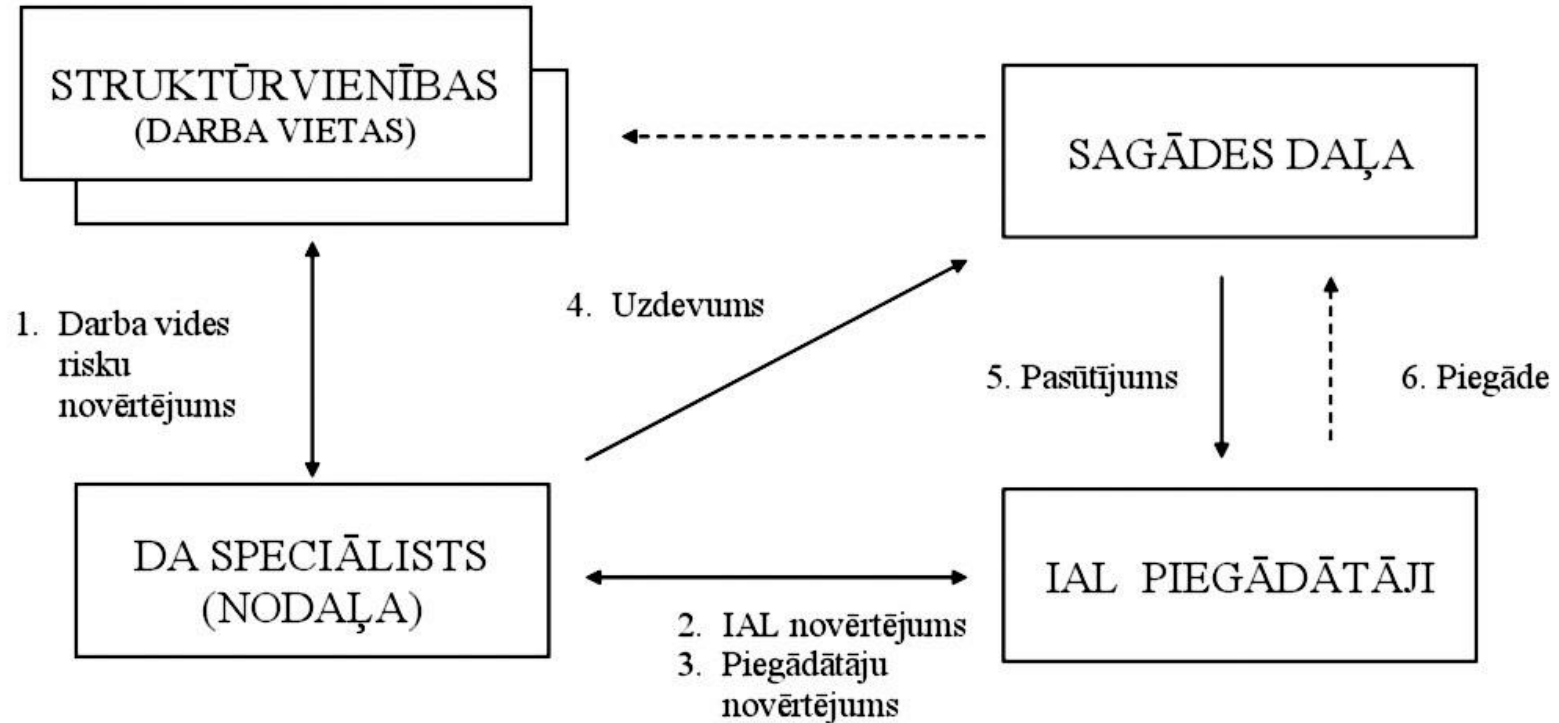
8/23/2012



Problēmas ar IAL iepirkumiem

- Netiek norādīta IAL specifikācija - iepriekš nenovērtē, kāda konkrēti aizsardzības klase nodarbinātajam ir nepieciešama. Tas reizēm var beigties ļoti bīstami – pat letāli!
- Praksē bieži sastopami gadījumi, kad uzņēmumā IAL bez īpašas izvērtēšanas ir uzticēts iepirkt speciālistam, kas nodarbojas ar visiem iepirkumiem (piemēram, noliktavas pārzinim)
- Galvenais kritērijs - zemākā cena, nevis nodarbināto drošības un veselības pietiekama aizsardzība. Bieži ir tiešā saistība starp IAL cenu un kvalitāti, komfortu un izturību

IAL izvēle / Rīcības kārtība



Citāts no nolikuma

- «Respirators, ar minimālu elpošanas apgrūtinājumu, balts, aizsardzība pret visu veidu cietām daļiņām»

Aizsargklase? Vārstulis??

- «Veste atstarojošā. IzmēriXL»

Kā ar atbilstību LVS EN 471 ???

Citāts no nolikuma

- «Cimdi gumijas (darbam telpās). Izmērs no S līdz L»

Kāpēc gumijas? Kāda aizsardzība un īpašības ir nepieciešamas??

- «Gumijas zābaki aukstie, vīriešu; Izmēri no 40-46»

Kāpēc gumijas? Kāda aizsardzība un īpašības ir nepieciešamas??

Citāts no nolikuma

- «Aizsargbrilles, caurspīdīgas»

Aizsargģpašģbas (marķģjums) pģc LVS EN 166?

- «Apavi darba telpģs, sabo tipa»

Ar vai bez aizsardzģbas? Marķģjums pģc LVS EN 166?

Svarīgi!

- Precīzi norādīt gan to, kādas grupas individuālie aizsardzības līdzekļi ir nepieciešami, gan arī to skaitu, izmēru, un pats galvenais – nepieciešamo aizsardzības klasi!
- Pieprasīt no izplatītāja vai tirgotāja visu nepieciešamo dokumentāciju (instrukcijas, informāciju lietotājiem u. tml.), kas satur pamatinformāciju par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem!

Darba aprīkojums

- Termins “darba aprīkojums” ir ļoti plašs
- Darba aprīkojums ir jebkura ierīce (mašīna, mehānisms), aparāts, darbarīks vai iekārta, ko lieto darbā

Prasības darba aprīkojuma lietošanai

- MK noteikumi Nr. 526 “Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā” (pieņemti 09.12.2002.)
- likums “Par atbilstības novērtēšanu” (pieņemts 08.08.1996.)
- MK noteikumi Nr. 195 “Mašīnu drošības noteikumi” (pieņemti 25.03.2008.)
- u. c. konkrēta aprīkojuma veida noteikumi

legādājoties jaunu darba aprīkojumu (ierīces vai mehānismus)

Dokumentācija, kas jāpieprasa no piegādātāja, ja aprīkojums atbilst noteikumu par mašīnu drošību klasifikācijai:

- Eiropas atbilstības sertifikāts (CE marķējums)
- atbilstības deklarācija, ko sastāda preces piegādātājs (ražotājs, izplatītājs vai pārdevējs)
- kvalitatīva **lietošanas instrukcija** valsts valodā (ja instrukcijas ir tulkotas, ir jābūt pievienotiem to tekstiem oriģinālvalodā)

Darba aprīkojuma lietošanas instrukcija - svarīgākais dokuments no darba aizsardzības viedokļa

- par darba aprīkojumu atbildīgajām personām, lai to pareizi un droši uzstādītu, apkoptu, remontētu
- darba aizsardzības speciālistam, lai varētu izstrādāt kvalitatīvas darba aizsardzības instrukcijas nodarbinātajiem, kas šo darba aprīkojumu lietos

Papildnosacījumi darba aprīkojuma ieprirkumiem

- Nedrīkst aizmirst par to, kā tiks veiktas aprīkojuma apkopes, remontdarbi un tīrīšana
- Tas nozīmē, ka jāpieprasa, lai aprīkojums ir aprīkots ar visu nepieciešamo, lai būtu iespējama tā regulēšana, apkope un droša lietošana, turklāt jāņem vērā ierobežojumi, kādiem pakļauta persona, kas uzstāda, darbina, regulē, apkopj, tīra, remontē vai pārvieto mašīnu, lietojot nepieciešamos vai paredzamos individuālos aizsardzības līdzekļus



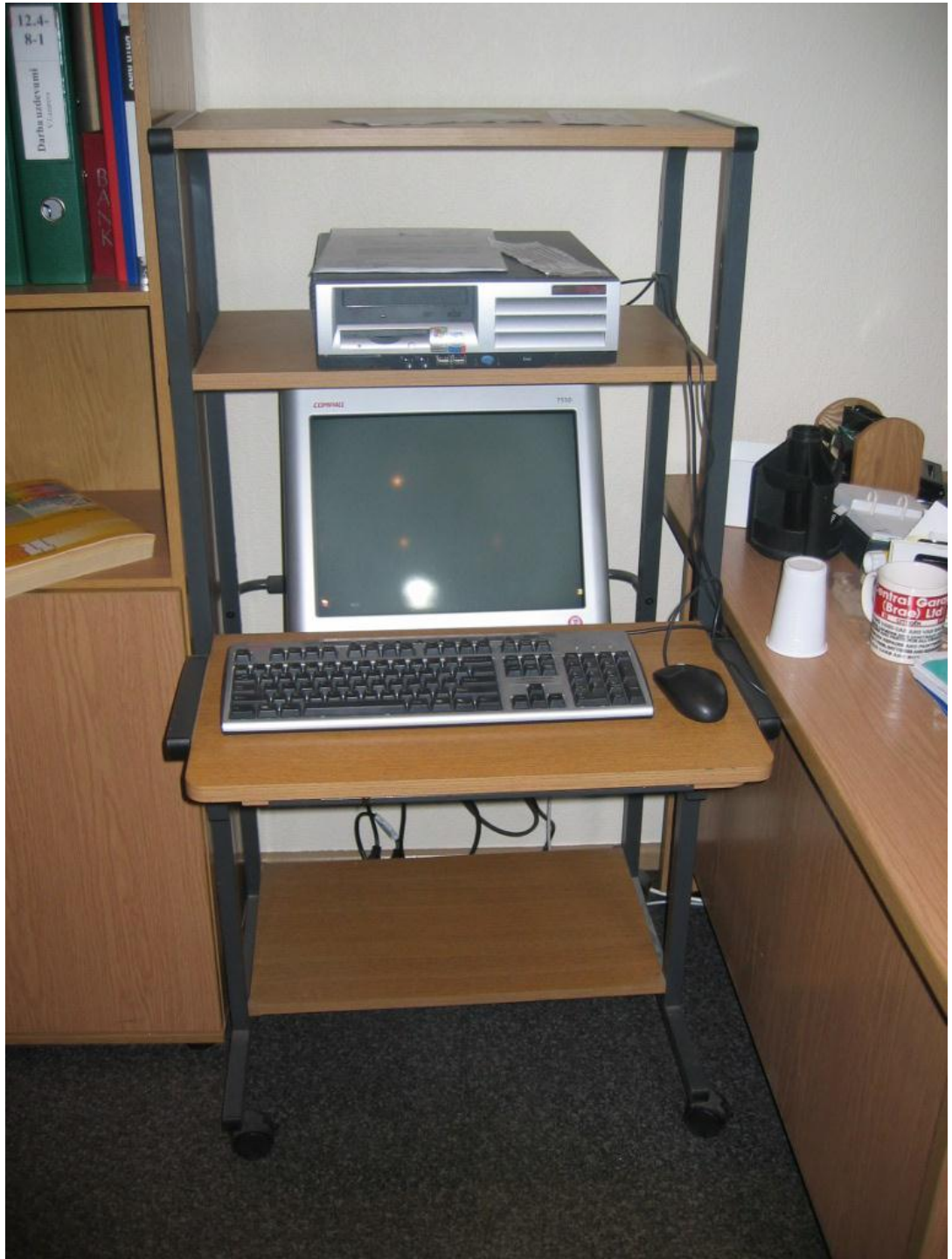


Problēmas ar biroja darba vietu aprīkojumu

- Žalūzijas
- Datora darba vietu iekārtošana (galdi, krēsli, plaukti u.c)







Svarīgi!

- Pieprasīt darba aprīkojuma lietošanas instrukcijas latviešu valodā (arī iegādājoties lietotu aprīkojumu)!
- Pieprasīt informāciju par aprīkojumam nepieciešamajām apkopēm, piekļuvi, izmantojamām ķīmiskām vielām, speciālajiem instrumentiem, personāla apmācību u. tml.!

Drošības zīmes

- svarīga uzņēmuma darba aizsardzības sistēmas sastāvdaļa
- informatīvā veidā pasargā nodarbinātos no pastāvošajiem riska faktoriem, kā papildinājums citiem darba aizsardzības pasākumiem
- drošības zīmju iepirkumiem, iespējams, netiek veltīta pienācīga uzmanība, jo tā var likties mazsvarīga vai pašsaprotama lieta

MK noteikumi Nr. 400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”

- nosaka darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā
- detalizēti apraksta drošības zīmju iedalījumu, standarta izmērus, krāsojumu
- nosaka drošības zīmju tirgus uzraudzību -
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
(tirdzniecības un pakalpojumu sniegšanas jomā)
un Valsts darba inspekcija (darba vietās)

Raksturīgās problēmas drošības zīmju lietošanā

- tiek izplatītas sliktas kvalitātes drošības zīmes (*izballo, nolūp, grūti pielīmēt pie nestandarta virsmām*)
- nav izvērtēti kritēriji drošības zīmju izvietošanai (*tiek izvietotas nepietiekami vai pārāk daudz, nepietiekama redzamība*)
- tiek lietotas Latvijas standartiem neatbilstošas drošības zīmes (*maldinoša, nesaprotama informācija*)

Piemērs, izbalējušas un nolupušas drošības zīmes



Piemērs, pārspīlēts drošības zīmju daudzums



Piemērs, Latvijas standartiem atbilstošas drošības zīmes



Uzmanību, karsta virsma!



Sazemējums

Piemērs, Latvijas standartiem neatbilstošas drošības zīmes



Vienmēr aizvērt durvis!



Lietot skaņas signālu!

Piemērs, Latvijas standartiem neatbilstošas drošības zīmes



Pacientiem lietot
aizsargbrilles!



Lietot margas!

Svarīgi!

- Pieprasīt, lai piegādātājs nodrošina noteikumiem atbilstošas (standartizētas) drošības zīmes ar konkrētiem izmēriem atbilstoši to lietošanas apstākļiem!
- Izvirzīt konkrētas prasības drošības zīmju kvalitātei atbilstoši to lietošanas apstākļiem (lai novērstu to izbalošanu saulē, nokrišanu, piemēram, no betona sienas, nodrošinātu redzamību krēslā u. tml.)!

**Lai mūsu lēmumi nenodara kaitējumu
kolēģu veselībai!**

Strādāsim ar izpratni!